

ТРИ ЗУСТРІЧІ В БОГУСЛАВСЬКІЙ БІБЛІОТЕЦІ

ПІД ЗНАКОМ ТВОРЧОГО ЗНАЙОМСТВА

На початку нового навчального 2018 року до Богуславської районної бібліотеки з цінними подарунками завітав наш земляк **Мельниченко Володимир Юхимович** – доктор історичних наук, лауреат Національної премії України ім. Тараса Шевченка, академік НАПН України, заслужений діяч науки України, член Національної спілки письменників України.

Він вкотре поповнив нашу бібліотеку унікальними творами, важливими і захоплюючими для кожного свідомого українця. Це і його власні твори, і поезія незабутнього **Бориса Олійника**, двотомник **Леся Танюка** «Лінія життя», твори **Бориса Грінченка**. З цих книг можна почерпнути і народну мудрість, і мораль, познайомитися з обрядами і звичаями українського народу, з питаннями утвердження української мови та національно-патріотичного виховання в українських школах.

З низки власних книг Володимира Юхимовича привертає увагу книга «Микола Гоголь у Москві»: авторська енциклопедія-хроноскоп. Видання щедро ілюстроване графічними і архівними знахідками, багато з яких друкуються вперше. Цікавинкою також є його книга «Прапор України на Арбаті», де особливого значення має розділ «Грушевський на Арбаті», бо висвітлюється діяльність великого українця з осені 1916 року до весни 1917 року. Викликають інтерес роздуми автора на різні теми історії та культури України.

Принадно хочу зазначити, що Володимир Юхимович народився в місті Хашурі в Грузії, але в 1949 році родина повернулася до України і оселилася в селі Медвін, в сім'ї Юхима Феногеновича з села Дешок та енергійної життєрадісної матері – Ольги Василівни, родом із села Дмитренок. Старша сестра Володимира Юхимовича – Ніна – мала дві вищі освіти, викладала в Медвінській середній школі. До неї дуже тепло ставився **Богдан Ступка** і високо цінував її. Вражає його дарчий напис на братовій книжці «Богдан Ступка: штрихи до портрета»: «Ніні Юхимівні! На пам'ять! Мудрій! Чарівній! Жінці!!! З глибокою повагою Б. Ступка».

Свого часу мудрий Борис Олійник зазначив: «Культурний центр України в Москві своїми реальними справами в пропаганді духовних надбань нашої держави чинить щоденно і подвижницьки. І значною чинністю завдяки його директорові, який стоїть при колісці цієї Інституції – Володимиру Юхимовичу Мельниченку та його славному гурту талановитих особистостей».

Ось такий він, наш земляк із Медвіна – талановитий, скромний, справжній щирий українець. ■

Наталія Федорченко
провідний бібліограф
Богуславської районної бібліотеки

ЗУСТРІЧ ІЗ ВЧЕНИМ-ІСТОРИКОМ ТА ВИДАВЦЕМ

Цікава та захоплююча в затишній читальній залі Богуславської районної бібліотеки відбулася творча зустріч з науковцем, доктором історичних наук **Тарасом Васильовичем Чухлібом** та видавцем **Олегом Васильовичем Філюком**. На зустріч прибули бібліотекарі, учасники літературно-поетичного клубу «Розтоки», вчителі історії та громадськість району.

Тарас Васильович Чухліб – український історик, доктор історичних наук, провідний науковий співробітник Інституту історії України НАН України, директор Науково-дослідного інституту козацтва імені Степана Бандери, дослідник воєнної історії України, Польщі та Туреччини, геополітичного розвитку Східної Європи, громадський діяч, геополітик, культуролог, краєзнавець, член Українського комітету з вивчення країн Центральної та Південно-Східної Європи.

Народився Тарас Васильович Чухліб 20 серпня 1966 року в селі Ольшаниця Рокитнянського району Київської області. Закінчив історичний факультет Київського університету Драгоманова, стажувався у Варшавському університеті. Закінчив Міжнародну школу гуманітарних досліджень країни Центральної та Центрально-Східної Європи. Проживав у місті Добропіллі Донецької області та місті Українка поблизу села Трипілля Київської області, де навчався в школі. Служив у Північно-Кавказькому військовому окрузі, працював робітником на Київській книжковій фабриці. Викладав у Львівському національному університеті ім. Івана Франка, Полтавському педагогічному університеті ім. В.Г. Короленка та Чорноморському університеті ім. Петра Могили.

Тарас Васильович Чухліб вивчає міжнародні відносини, дипломатію, зовнішню політику України і Східної Європи у XVI–XVIII ст., історію козацтва, проблему збереження культурних цінностей.

Він є автором 5-ти монографій та близько десятка науково-популярних книг, а також учасником міжнародних конференцій в Білорусі, Казахстані, Польщі, Швейцарії та Україні.

Тарас Васильович Чухліб – головний редактор наукового щорічника «Український історичний збірник», заступник відповідального редактора наукового видання «Україна в Центрально-Східній Європі (від найдавніших часів до кінця XVIII ст.)». Член редколегії журналів «Архіви України», «Краєзнавство», «Воєнна історія», «Гетьман», «Сіверянський літопис» та інших.

Він – член Ради українського козацтва при Президенті України, вченої ради Національного музею історії України, Національної спілки краєзнавців України та Лисянського краєзнавчого товариства «Витоки» Черкаської області. Керівник секції історії Київської Русі та Козаччини Малої Академії Наук (МАН) у місті Києві. Заступник директора Вишгородського державного історико-культурного заповідника, один із керівників міжнародної оборонно-спортивної громадської організації «Українське козацтво».

Його книги неодноразово номінувалися на «Найкращу книгу року», а видання «Пакти і конституції Української козацької держави» отримало перемогу на конкурсі «Книга року – 2011», а 2015 року – в номінації «Дослідження/Документи». Автор нагороджений премією НАН України імені Михайла Грушевського. Заслужений діяч науки і техніки України.

У своєму виступі перед присутніми в залі Тарас Васильович Чухліб розповів про свій трудовий шлях, який пронизаний почуттям патріотизму, любові до українського народу та вивчення історичної спадщини.

Вивчаючи та досліджуючи історичні архіви, Тарас Чухліб пише історичні книги про козацтво з часів кінця

XVI століття і до кінця XVIII століття. Головна мета – це показати правдиві факти із життя. Українське козацтво виникло в тяжкі для нашого народу часи, коли Україна втратила державність, а її землі захопили кілька держав, які часто-густо ворогували між собою. Це зумовлювалося розташуванням українських земель у зоні так званого Великого кордону. Той кордон – умовна межа, що розділяла два протилежні світи, між якими споконвіку тривало протистояння: Європейський (християнський, хліборобський) та азіатський (мусульманський, кочовий). У XV–XVI століттях боротьба двох світів набула особливої гостроти через агресивність Османської імперії.

Опинившись у ситуації, що загрожувала самому існуванню українців як окремого народу, жителі прикордонних територій змушені були опанувати складну військову науку. Постійна боротьба проти нападників виробила із хлібороба, ремісника, священика особливий вид воїна. Такими воїнами були козаки. Слово «козак» прийшло зі сходу. У давніх тюрків козаками називали молодих хлопців, які відбували складний і небезпечний обряд посвячення в повноправні члени племені: юнаки йшли в степ і мусили там прожити кілька місяців, змагаючись із ворогами й доводити своє вміння виживати за тяжких природних умов. Згодом це слово набуло кількох значень й означало здебільшого вільну озброєну людину.

Тарас Васильович Чухліб розповів про поселення козаків, появу перших січей, зокрема про першу зведену в 1556 році *Дмитром Вишневецьким* Хортицьку Січ, про походи запорожців у володіння кримського хана: на турецькі фортеці. Цікавою була розповідь про передумови, початок та перебіг національно-визвольної війни українського народу проти польського панування під проводом *Богдана Хмельницького*.

Згадав відомий історик про події в нашому краї, коли наприкінці XVII ст. та на початку XVIII ст. виникло повстання на Правобережній Україні на чолі із *Семеном Палієм*. У липні 1702 року рух охопив і Київщину.

З великою увагою присутні слухали розповідь про *Пилипа Орлика*, якого 5 квітня 1710 року на козацькій раді в м. Бендерах (Молдова) було обрано гетьманом після смерті *Івана Мазепи*. На цій раді було схвалено документ «Пакти й конституції законів і вольностей Війська Запорозького» (згодом цей документ називали «Конституція Пилипа Орлика» та «Бендерською конституцією»). Основа їх становила угода між гетьманом і козацтвом. У документі обґрунтовується державний лад України. Саме тому його вважають першою українською конституцією.

Правовий збірник Пилипа Орлика вважається одним із перших демократичних документів у світі.

Згадав історик і гайдамацьке повстання на Правобережжі 1750 року. Полум'я народної боротьби охопило також і Київщину. Своєрідним продовженням повстань середини XVIII ст. став виступ козаків під проводом *Максима Залізняка* та *Івана Гонти*. В історії це повстання відоме як Коліївщина.

Згадав Тарас Васильович Чухліб і полковника *Самійла Самуся*, який два роки перебував у Богуславі і був гетьманом. Розповів вчений і про розгром Запорізької Січі на Лівобережжі російською царицею *Катериною II* в 1775 році та про долю останнього відважного отамана *Петра Калнишевського*. Закованого в кайдани Калнишевського відрядили до столиці, а потім у Соловецький монастир, що на Білому морі. Утримували його в льоху під монастирською баштою і тільки тричі, на Великдень, на Спаса і на Різдво, виводили з льоху. У такій тяжкій неволі Петро Калнишевський пробув 25 років, показавши стійкість проти царизму.

Далеко не всіх була змога згадати. Багато вірних синів віддало своє життя, визволяючи Україну з темряви неволі, наближаючи день її незалежності.

Цікавим був виступ видавця *Олега Васильовича Філюка*, який розповів про співпрацю з видатним вченим-істориком та про книгу Тараса Васильовича Чухліба «Донеччина та Луганщина XVI–XVIII століття – козацькі землі України». Після короткої презентації книги присутні в залі змогли придбати цікаву і корисну книгу за помірну ціну.

В кінці зустрічі із гостями директор Богуславської районної бібліотеки *Галина Степанівна Добровольська* вручила гостям вишиті рушники на пам'ять про гостинну Богуславщину.

... Швидко пролетіли майже дві з половиною години цікавого екскурсу в минуле нашого народу. Всі присутні отримали величезний багаж знань з історії України. Адже протягом кількох століть від кінця XV до кінця XVIII століття тривала на нашій землі «козацька доба». Як багато важила вона в історії України, свідчить той факт, що нас, українців, і сьогодні звать у світі козацьким народом. Та й самі ми не втрачали духовного зв'язку з лицарями-козаками. Хіба ж випадково й досі називаємо козацькими свої степи, свої пісні, силу й свій характер? Козацтво для нас стало втіленням невмирущого українського духу. Про це ми не повинні забувати. ■

Микола Діденко

член літературно-поетичного клубу «Розтоки»
Богуславської районної бібліотеки

ТВОРЧА ЗУСТРІЧ ІЗ НАУКОВЦЕМ ТА КРАЄЗНАВЦЕМ

18 квітня в читальній залі Богуславської районної бібліотеки відбулась творча зустріч із кандидатом технічних наук *Олександром Гнатовичем Бондаренком*. Це його перший публічний виступ в місті Богуславі перед громадськістю. Олександр Гнатович Бондаренко проводить вели-

ку краєзнавчу роботу, вивчаючи історію минулого нашого краю. Ця тема сьогодні є однією з найактуальніших. Адже ще *Цицерон* писав: «Перше завдання історії – утримати-ся від брехні, друге – не приховувати правди».

Олександр Гнатович Бондаренко народився 7 лютого 1939 року в селі Лісовичі Таращанського району Київської області. Після здобуття семирічної освіти закінчив будівельний технікум. Певний час працював на роботі, де проводився магнітний запис для розробки апаратури розвідувальних служб.

В 1966 році Олександр Гнатович закінчив Київський політехнічний інститут. Він – кандидат технічних наук, член національних спілок письменників та краєзнавців України. Він також автор та співавтор 180 наукових праць в галузі автоматизації зварювальних процесів, ергономіки та неруйнівного контролю, з них 47 авторських свідоцтв та 4 патенти на винаходи.

Зараз **Олександр Гнатович Бондаренко** працює старшим науковим співробітником Інституту електрозварювання ім. Є.О.Патона НАН України. Він, займаючись науковою діяльністю, одночасно проводить титанічну роботу з вивчення історії рідного краю, тим самим продовжив справу свого рідного брата, теж краєзнавця.

У своїй розповіді Олександр Гнатович Бондаренко розповів про важку долю українського народу, який зазнав жорстокого та страшного терору з боку поневолювачів, особливо з боку царської Росії. Як уродженець села Лісовичі, Олександр Гнатович Бондаренко описав його історію, яке раніше називалося Самбір. Таращанщина – наш сусід, тож на теренах обох районів відбувалися майже ідентичні історичні події.

Олександр Гнатович Бондаренко приділив дуже багато часу для вивчення архівних матеріалів, які стали основою написання його книг. Тож одночасно із розповіддю про історичні події, які відбувалися на теренах Таращанщини

та Богуславщини, він презентував свої надзвичайно цікаві з точки зору історії книги.

2012 року вийшла в світ книга Олександра Гнатовича Бондаренка «Повернення із забуття», написана в співавторстві з рідним братом **Іваном Гнатовичем Бондаренком**. У цій книзі автори на документальній основі відтворили національно-визвольну боротьбу українського селянства за самостійність України з часів козацької доби XV-XVIII століть.

В цій боротьбі український народ народжував нових героїв-борців, однією з яскравих особистостей серед яких був організатор і провідник таращанських повстанців, житель села Лісовичі Таращанського району **Федір Прохорович Гребенко**.

Федір Прохорович Гребенко (1887-1919 рр.) - польовий командир та військовий діяч громадянської війни, колишній прапорщик царської Росії та прихильник Центральної Ради. Він організував майже тримісячні бойові рейди таращанських повстанців влітку 1918 року теренами Київщини проти німецьких окупантів і гетьманських каральних загонів. Крім того Федір Прохорович Гребенко був керівником партизанського руху на Таращанщині проти німецьких інтервентів в 1918 році та керівник партизанської бригади.

У другій книзі «Протистояння», яка побачила світ 2013-го року, Олександр Гнатович Бондаренко на документальній основі відтворює історію рейду таращанських повстанців під приводом Федора Гребенка теренами Полтавщини.

Як розповів Олександр Гнатович Бондаренко, історичні події 1918–1919 років змінювалися так блискавично, що люди не встигали зрозуміти їх правильність. Тож даремно, військові діячі часто змінювали не тільки свої погляди, а й позицію, воюючи по обидва боки барикад.

У своїй третій книзі трилогії «Роздоріжжя» Олександр Гнатович Бондаренко, спираючись на першоджерела та архівні документи, спростував допущення та міфи про Федора Гребенка, а також висвітлив період військової діяльності Федора Гребенка у складі більшовицьких військ проти армії УНР в січні – травні 1919 року. Цей шлях коштував йому життя.

Детально зупинився Олександр Гнатович Бондаренко над презентацією своєї книги «Під знаком молоху», яка вийшла в трьох томах. У першому томі на основі архівних документів наведено історичні факти правового насилля проти власного народу від часів правління **Івана Грозного** та **Петра I** до буремних подій колишньої царської Росії. У другому томі Олександр Гнатович Бондаренко на основі документів відтворює події за короткий період з 30 серпня 1918 року до кінця 1919 року. У третьому томі автор відтворив події з вересня 1919 року аж до розпаду СРСР, коли каральні загони перехоплювали владне домінування над суспільством. ■

Микола Діденко

член літературно-поетичного клубу «Розтоки» Богуславської районної бібліотеки

